

**Aan de opdrachtgevers en alle
betrokkenen in de transgenderzorg**

Bijlage 1: Ontwikkelingen in de wachttijden, aantal wachtenden en capaciteit van zorg

Duiding van de informatie over capaciteit, wachtenden en wachttijden.

Transgenderzorg bestaat uit verschillende vormen van zorg. Navolgend geven we de ontwikkelingen in de meest gevraagde vormen van zorg weer; psychologische zorg (behandeling, diagnostiek en indicatiestelling voor somatische zorg), endocrinologische zorg (hormoonbehandelingen) en chirurgische zorg (operatieve ingrepen aan primaire en secundaire geslachtsorganen en het gelaat). Voor chirurgische behandelingen noemen we niet de ontwikkeling in de capaciteit van zorg, omdat het gaat om een veelvoud aan operaties en zorgpaden die moeilijk onderling vergelijkbaar zijn. De inschatting is wel dat de capaciteit van het aantal chirurgische behandelingen tussen 2018 en nu, en ook recent nog, stijgt.

We rapporteren cijfers zoals door de aanbieders zelf zijn aangeleverd aan de Kwartiermaker¹. Het gaat om gemiddelden; de wachttijd voor een individu kan afwijken van de gemiddelden die hier genoemd zijn.

De cijfers suggereren (met name wat betreft het aantal wachtenden) een zekere precisie die er niet altijd is. We weten bijvoorbeeld dat er sprake is van dubbelingen op wachtlijsten; veel mensen schrijven zich namelijk in bij meerdere aanbieders. We weten alleen niet hoeveel mensen dat doen en bij hoeveel aanbieders. Het aantal wachtenden is dus een overschatting, maar geeft wel een indicatie van de ontwikkeling van het aantal wachtenden over de tijd. Meer inzicht in hoeveel mensen daadwerkelijk wachten op zorg is belangrijk om beter inzicht te krijgen in de daadwerkelijke groei van de vraag naar zorg en de capaciteit die nodig is. Daartoe wordt een projectvoorstel uitgewerkt voor centraal wachtlijstbeheer in samenwerking met onder meer de zorgverzekeraars, Transvisie en de betrokken zorgaanbieders.

Bij de interpretatie van de navolgende cijfers gelden een aantal nuances. De zorgbehoefte van mensen op de wachtlijst is persoonsafhankelijk. Sommige mensen hebben behoefte aan psychologische zorg of begeleiding in het kader van hun transitie, terwijl anderen na hun indicatiestelling het liefst snel starten met een somatische behandeling. In de praktijk is het namelijk niet mogelijk om te starten met een somatische behandeling zonder psychologische zorg (indicatiestelling).

In de voorgaande brief waren de gemiddelden over 2021 berekend zonder de cijfers van de – inmiddels failliete – zorgaanbieder Stepwork. Er is veel onduidelijkheid over het aantal mensen dat op dat moment in behandeling was of op de wachtlijst stonden bij Stepwork. In de tabellen zijn de cijfers van het aantal wachtenden en het aantal mensen onder behandeling met terugwerkende kracht opgenomen om – ondanks de onzekerheid hiervan – toch een beeld te geven van de situatie. Van de curator begrepen we dat er naar schatting 475 mensen op de wachtlijst stonden. GenderHealthcare gaf in januari aan 230 cliënten in behandeling te hebben en dat er nog 430 cliënten die eerder bij Stepwork op de wachtlijst stonden, nu bij GenderHealthcare wachten. Dit komt in totaal op 660 cliënten.

¹ In zijn algemeenheid geldt bij de cijfers dat deze onder voorbehoud van eventuele fouten in de rapportage zijn. Zo kan het zijn zorgaanbieders niet precies op dezelfde manier de wachttijd bepalen of dat er een rekenfout gemaakt is. Wij spannen ons zo goed mogelijk in om dat soort interpretatieverschillen te voorkomen.

1. Ontwikkelingen in het aanbod (capaciteit) van zorg

1.1 Verwachte capaciteit voor de psychologische behandeling

Het gaat hier om de geschatte capaciteit voor psychologische behandeling, dit jaar en het komende jaar. Deze cijfers geven de mogelijkheid om in te schatten hoe het zorgaanbod zich zal ontwikkelen.

Tabel 1: Verwacht aantal patiënten voor psychologische zorg per (soort) aanbieder, jongeren (18-) en volwassenen (18(+))

Leeftijdscategorie	Soort zorgaanbieder	Zorgaanbieder	Aantal patiënten 2020	Aantal patiënten 2021	Verwacht aantal patiënten 2022 ²	Verwacht aantal patiënten 2023	Verschil 2021 en 2022
Jonger dan 18	UMC's	Amsterdam UMC ³	200	200	150 ⁻	250	-50
		UMC Groningen	0	10	12	15	2
		Radboudumc	125	150	480 ⁺	630	330
		Subtotaal UMC's	325	360	642	895	282 (+78%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork ⁴	25	25	Nvt	Nvt	Nvt
		De Vaart	50	60	40 ⁻	40	-20
		Genderteam Zuid-Nederland/Mutsaersstichting	190	280	415 ⁺	440	135
		Check-in Genderzorg	165	180	220 ⁺	220	40
		Youz Transgenderzorg (Parnassia Groep)	65	65	Onbekend	Onbekend	-
		Jonx/Lentis	115	80	80	80	0
		Compass ²⁹	Onbekend	64	Nvt	Nvt	-
		PsyTrans ⁵	Onbekend	25	35 ⁻	35	10
		Buro Jij/Jij psychologen	Nvt	Nvt	60	240	-
Subtotaal GGZ-aanbieders		591	754	850	1070	96 (13%)	
Subtotaal jonger dan 18 jaar			916	1114	1492	1965	378 (34%)
Ouder dan 18	UMC's	Amsterdam UMC ⁸	450	500	270 ⁻	500	-230
		UMC Groningen	150	160	160	180	0
		Radboudumc	-	150	350 ⁺	580	200
		Subtotaal UMC's	600	810	780	1260	-30 (-4%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork ²⁶	752	574	Nvt	Nvt	-
		De Vaart	200	200	400 ⁺	500	200
		Genderteam Zuid-Nederland/Mutsaersstichting	160	270	213 ⁻	238	-57
		Youz Transgenderzorg (Parnassia Groep)	188	188	Onbekend ⁶	Onbekend ²⁸	-
		PsyQ en i-psy (Parnassia Groep)	329	329	Onbekend ²⁸	Onbekend ²⁸	-
		Jonx/Lentis	35	20	20	20	0
		Compass GGZ ⁷	Onbekend	5	Nvt	Nvt	-
		PsyTrans ²⁷	Onbekend	100	380 ⁺	500	280
		Buro Jij/Jij psychologen	n.v.t	n.v.t	240	300	-
		Gender Clinic	Nvt	Nvt	200	450	-
		Transgenderzorg Utrecht	Nvt	Nvt	80	90	-
		GenderHealthcare	Nvt	Nvt	500	1000	-
		Subtotaal GGZ-aanbieders	912	1112	2550	3615	1438 (56%)
Subtotaal ouder dan 18 jaar			1512	1922	3330	4875	1408 (73%)
Totaal voor alle aanbieders, alle leeftijden			2428	3036	4822	6840	1786 (59%)

² Op het peilmoment in juli 2021 is ook de geschatte capaciteit gevraagd, indien de schatting afwijkt met meer dan 20% is dit aangegeven (+ of -).

³ Amsterdam UMC gebruikt sinds 2021 een andere methode om de verwachte capaciteit nauwkeuriger te schatten. De schattingen worden in plaats van op basis van geplande afspraken en aanvragen van zorg gedaan op basis van het verwachte zorgpad van cliënten.

⁴ Stepwork Transgenderzorg is failliet verklaard. De (eerder) aangeleverde cijfers geven mogelijk geen goed beeld van de werkelijkheid. Ter correctie zijn de wachttijden daarom berekend zonder Stepwork.

⁵ PsyTrans focust zich met name op indicatiestelling voor somatische zorg.

⁶ Door het ontbreken van gegevens over capaciteit van voorgaande jaren is de schatting niet meegenomen in het totaal omdat dit een vertekening zou geven in de toename van capaciteit.

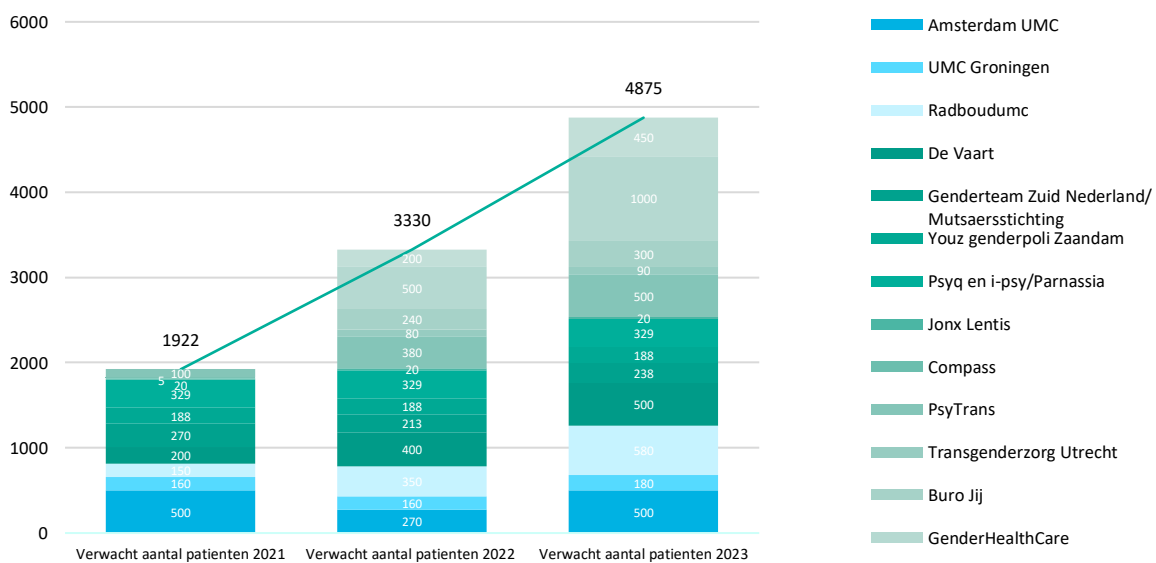
⁷ Vanaf januari 2022 wordt Compass niet meer gezien als aanbieder van transgenderzorg. Er worden geen patiënten meer aangenomen voor gender gerelateerde zorg vragen.

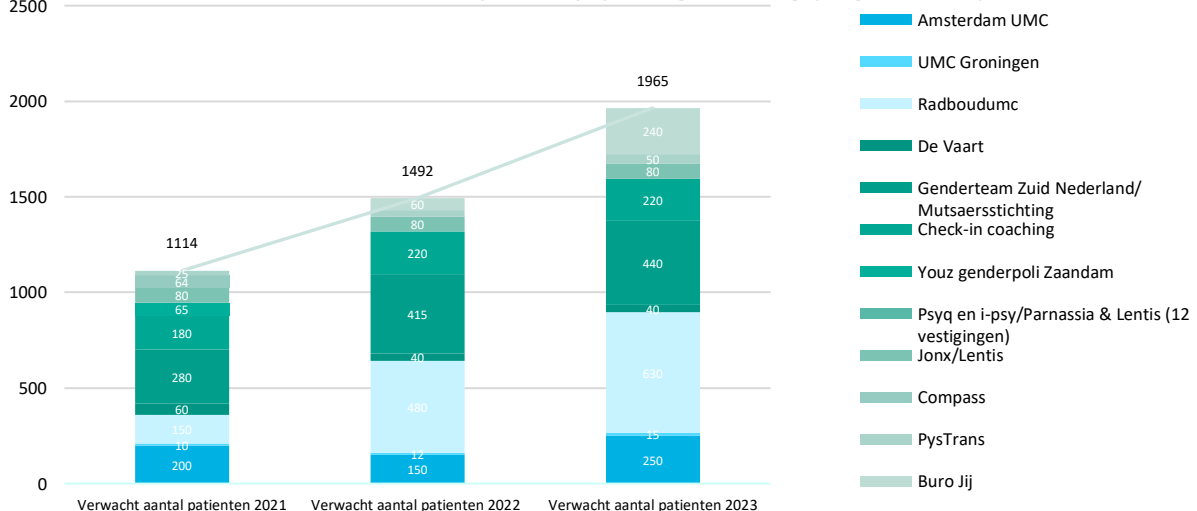
Wat valt op:

- De capaciteit voor psychologische zorg zal naar verwachting stijgen van 3.036 plekken in 2021 naar 4.875 plekken (59%) in 2022.
- Tussen 2021 en 2022 komen er naar schatting voor jongeren 378 plekken bij (34%), voor volwassenen zijn dit 1.408 plekken (73%).
- De verwachte capaciteit bij Amsterdam UMC neemt af. Dit wordt onder andere veroorzaakt door verloop in het personeel, ziekte van personeel en moeite met het aantrekken van nieuwe personeel. Als gevolg hiervan is de verwachte capaciteit voor psychologische zorg bij verschillende aanbieders (o.a. Radboudumc, Genderteam Zuid-Nederland en Psychologenpraktijk De Vaart) groter dan bij het Amsterdam UMC.
- Genderteam Zuid-Nederland verwacht in 2022 en 2023 een groter aantal cliënten (jonger dan 18 jaar) te behandelen dan in de voorgaande jaren. Dit heeft te maken met een toegenomen verwachte uitstroom doordat een groot deel van de cliënten de behandeling bij Genderteam Zuid-Nederland zal afronden.

Verwacht aantal behandelplekken psychologische zorg (ouder dan 18 jaar)

Verwacht aantal behandelplekken psychologische zorg (jonger dan 18 jaar)

1.2 Verwachte capaciteit voor de endocrinologische behandeling

Het gaat hier om de geschatte capaciteit voor endocrinologische behandeling, dit jaar en komend jaar. Deze cijfers geven de mogelijkheid om in te schatten hoe het zorgaanbod zich zal ontwikkelen.

Tabel 2: Verwacht aantal behandelplekken voor endocrinologische zorg per (soort) aanbieder (alle leeftijden.)

Soort zorgaanbieder	Zorgaanbieder	Aantal patiënten 2019	Aantal patiënten 2020	Verwacht aantal patiënten in 2021	Verwacht aantal patiënten in 2022 ⁸	Verwacht aantal patiënten in 2023	Vershil 2021 en 2022
UMC's	Amsterdam UMC ⁹	450	425	700	700	720	0
	UMC Groningen ¹⁰	580	640	660	850	1000	190
	Radboudumc	0	125	300	642 [*]	1042	342
	MUMC	30	30	60	150 ⁺	200	90
	LUMC ¹¹	35	25	15	15	0	0
	Totaal UMC's	1095	1245	1735	2357	2962	+622 (+36%)
	Rijnstate ziekenhuis (endocrinologie) ¹²	50	58	48	80 ⁺	80	32
	Haga ziekenhuis (endocrinologie)	40	40	40	40	40	0
	St Franciscus Gasthuis & Vlietland ¹³	60	onbekend	onbekend	onbekend	onbekend	-
	Medisch Spectrum Twente	Onbekend	118	150	150	150	0
	Medisch Centrum Leeuwarden	Onbekend	84	108	108	108	0
	Maasstad Ziekenhuis	Onbekend	onbekend	75	200	200	125
	St. Annaziekenhuis	Onbekend	50	40	70	70	30
	Wilhelmina Ziekenhuis	Onbekend	Onbekend	Onbekend	150 ¹⁴	200 ³⁶	-
	Zaans MC	Onbekend	0	250	300	350	50
	Spaarne Gasthuis ¹⁵	Nvt	Nvt	20	50	50	30
	Gender Clinic	Nvt	Nvt	50	200 ⁺	400	150
	Transgenderzorg Utrecht	Onbekend	Onbekend	Onbekend	150	150	-
	Totaal Ziekenhuizen	150	350	781	1498	1798	+717 (+91%)
	Totaal	1245	1595	2516	3855	4760	+1339 (53%)

Wat valt op:

- De capaciteit voor endocrinologische zorg binnen de UMC's en de ziekenhuizen zal fors stijgen. We zien een groei van 2516 behandelplaatsen in 2021, naar 3855 plaatsen in 2022 (+53%).
- Naar verwachting is de geschatte capaciteit voor endocrinologische zorg een onderschatting vanwege twee redenen. Als eerste zijn in dit overzicht alleen de aanbieders opgenomen die bij ons bekend zijn; daarnaast zijn we met een aantal ziekenhuizen in gesprek die mogelijk ook deze zorg gaan bieden.
- Gender Clinic is gestart met het leveren van endocrinologische zorg. Zij verwachten de capaciteit voor de zorg flink uit te breiden (naar 400 plaatsen in 2023).

⁸ Op het peilmoment in juli 2021 is ook de geschatte capaciteit gevraagd, indien de meest recente schatting afwijkt met meer dan 20%, is dit aangegeven (+ of -).

⁹ Amsterdam UMC gebruikt sinds 2021 een andere methode om de verwachte capaciteit nauwkeuriger te bepalen. De schattingen worden in plaats van op basis van geplande afspraken en aanvragen van zorg gedaan op basis van het verwachte zorgpad van cliënten.

¹⁰ De verwachte capaciteit bij het UMC Groningen is voor deze jaren gecorrigeerd. UMC Groningen gebruikt sinds 2020 een andere manier om de capaciteit aan te geven. Voorheen werden de follow-up patiënten niet genoemd. Deze zijn vanaf 2020 wel meegenomen.

¹¹ LUMC heeft al geruime tijd geen wachtlijst en intakes meer.

¹² Rijnstate voert alleen nacontroles uit.

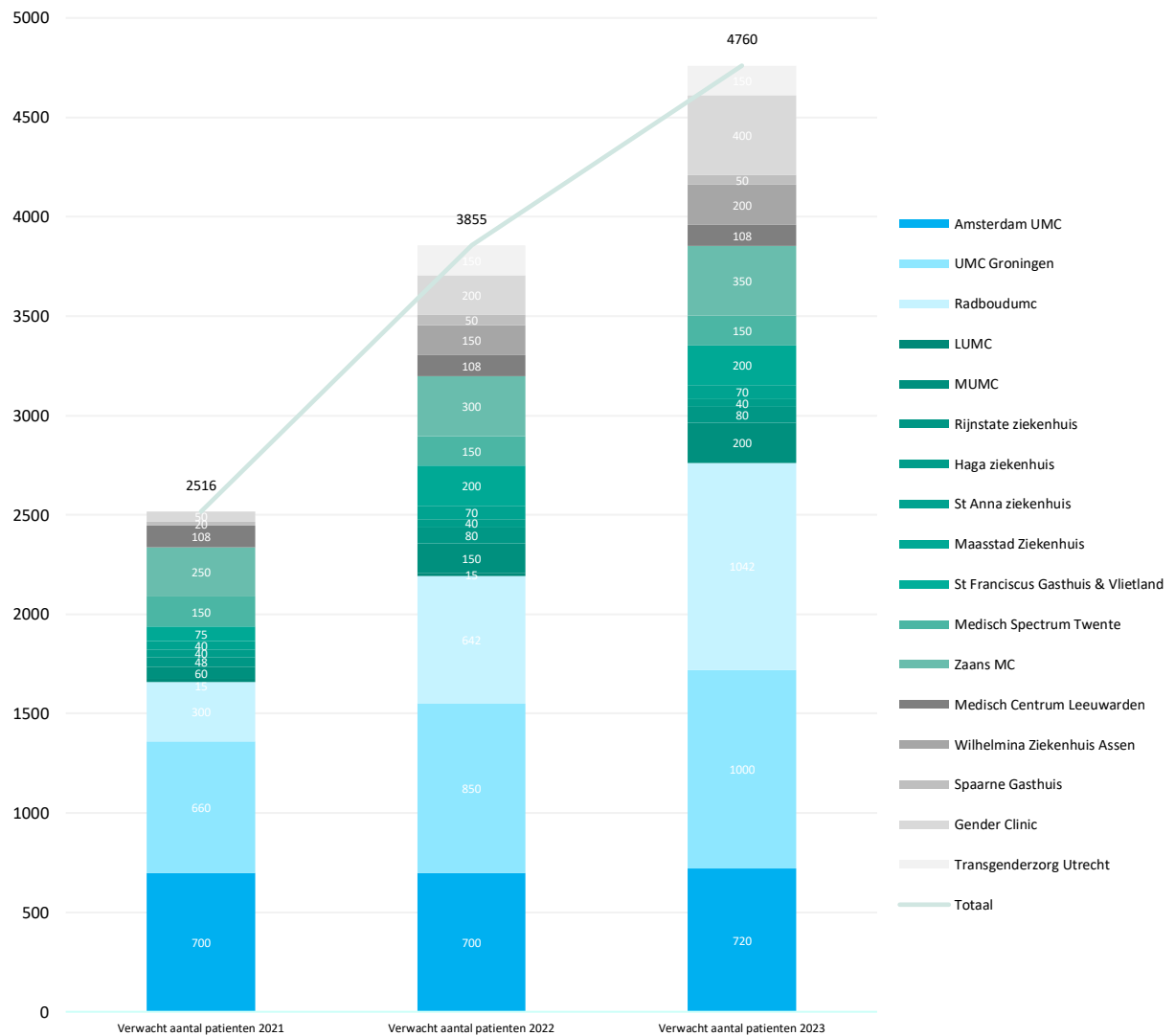
¹³ De Kwartiermaker heeft geen gegevens over de verwachte capaciteit voor endocrinologie in het St Franciscus Gasthuis & Vlietland.

¹⁴ Door het ontbreken van gegevens over capaciteit van voorgaande jaren is de schatting niet meegenomen in het totaal omdat dit een vertekening zou geven in de toename van capaciteit.

¹⁵ Deze ziekenhuizen leveren op dit moment (nog) geen transgenderzorg maar hebben wel voornemens/plannen om dat te gaan doen.

Verwacht aantal behandelplekken endocrinologie

2. Ontwikkelingen in het aantal aanmeldingen

2.1 Aantal wachtenden tot intake psychologische zorg

Het gaat hier om het aantal wachtenden tussen het moment van aanmelden en het moment dat een eerste inhoudelijk zorggesprek plaatsvindt. Het aantal wachtenden zal in werkelijkheid lager liggen dan hier gepresenteerd, in verband met dubbelingen op wachtlijsten (mensen die zich op meer dan één plek inschrijven voor een behandeling).

Tabel 3: Aantal wachtenden tot intake per (soort) aanbieder, jongeren (18-) en volwassenen (18+)

Leeftijds- categorie	Soort zorgaanbieder	Zorgaanbieder	Wachtenden Peildatum januari 2021	Wachtenden Peildatum juli 2021	Wachtenden Peildatum januari 2022	Verschil met januari 2021
Jonger dan 18	UMC's	Amsterdam UMC	895	1080	1320	240
		UMC Groningen	15	25	40	15
		Radboudumc	131	375	527	152
		Subtotaal UMC's	1041	1480	1887	+407 (22%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork	35	Onbekend	Nvt	Nvt
		De Vaart	9	10	22	12
		Genderteam Zuid-Nederland/ Mutsaersstichting	55	112	191	79
		Check-in Genderzorg ¹⁶	20	8	13	5
		Youz Transgenderzorg (Parnassia Groep)	37	120	251	131
		Compass GGZ ¹⁷	Onbekend	2	Nvt	-
		Jonx/Lentis	50	115	122	7
		PsyTrans	Onbekend	8	8	-
		Buro Jij/Jij psychologen	Nvt	Onbekend	6	-
Subtotaal GGZ-aanbieders	171	375	613	+238 (63%)		
Subtotaal jonger dan 18 jaar			1212	1855	2500	645 (+35%)
Ouder dan 18	UMC's	Amsterdam UMC	1748	2630	3140	510
		UMC Groningen	291	339	408	69
		Radboudumc	Nvt	507	690	183
		Subtotaal UMC's	2039	3476	4238	+762 (22%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork	1238	680 ¹⁸	Nvt	-
		De Vaart	47	115	156	4
		Genderteam Zuid-Nederland/ Mutsaersstichting	153	216	354	138
		PsyQ en i-psy (Parnassia Groep) ¹⁹	Onbekend	Onbekend	Onbekend	-
		Compass GGZ ¹⁷	5	5	nvt	nvt
		PsyTrans	Onbekend	17	21	4
		Transgenderteam Utrecht	Onbekend	Onbekend	Onbekend	-
		Buro Jij/Jij psychologen	Nvt	Onbekend	20	-
		Gender Clinic	Nvt	nvt	0	-
		T-Cendent	Onbekend	Onbekend	Onbekend	-
GenderHealthcare ¹⁸	Nvt	Nvt	440	-		
Subtotaal GGZ-aanbieders	205	1033	993	-40		
Subtotaal ouder dan 18 jaar			2244	4509	5231	722 (+16%)
Totaal voor alle aanbieders, alle leeftijden			3456	6364	7731	1367 (21%)

Uit de tabel valt het volgende op:

- Op dit moment zijn er 7.731 aanmeldingen voor een intake. Dat zijn er 1.367 (+21%) meer dan in januari 2021 (doordat er sprake is van dubbele inschrijvingen weten we niet hoeveel unieke patiënten dit daadwerkelijk betreft).
- De grootste stijging in het aantal wachtenden is te zien bij volwassenen bij het Amsterdam UMC (een stijging van 510 wachtenden).

¹⁶ Voorheen Check-in Coaching.

¹⁷ Het genderteam van Compass is opgeheven. Er worden geen patiënten meer aangenomen voor gender gerelateerde zorg.

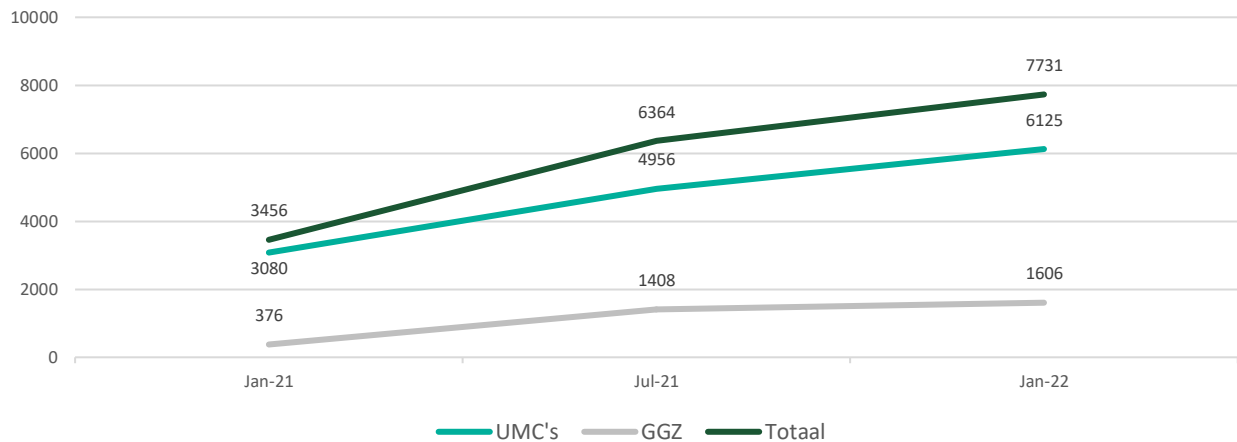
¹⁸ GenderHealthcare geeft aan op dit moment 230 cliënten in behandeling en 430 wachtenden te hebben. Deze cliënten zijn overgenomen van Stepwork.

¹⁹ Het aantal wachtenden bij de Parnassia Groep is onbekend. Het is voor de Parnassia Groep niet mogelijk om het aantal wachtenden te onderscheiden op zorgsoort (transgenderzorg of overige GGZ).

- Youz Transgenderzorg is sinds maart 2021 onderdeel van een genderteam door samen te werken met het Zaans MC. Dit maakt Youz aantrekkelijker voor veel mensen, het aantal wachtenden bij deze aanbieder is dan ook flink gestegen (van 120 naar 251).

Ontwikkeling aantal wachtenden op psychologische zorg*

* Ten opzichte van het figuur in de rapportage van oktober 2021 wijken de aantallen af, in deze figuur is met terugwerkende kracht gecorrigeerd voor het aantal wachtenden bij Stepwork.

2.2 Aantal wachtenden tot endocrinologische zorg

Het gaat om het aantal wachtenden van indicatiestelling tot intake endocrinologie. Aangezien we deze informatie dit peilmoment voor het eerst hebben uitgevraagd, zijn er geen vergelijkingscijfers met voorgaande peilmomenten. Indien zorgaanbieders niet het precieze aantal wachtenden kon achterhalen, hebben zij een schatting gegeven. In de tabel zijn deze schatting en het totaal weergegeven als range.

Tabel 4: Aantal wachtenden tot endocrinologische zorg

Zorgaanbieder	Aantal wachtenden peilmoment januari 2022
Amsterdam UMC	15
UMC Groningen	30
Radboudumc	0
MUMC	0
<i>Totaal UMC's</i>	<i>45</i>
Haga ziekenhuis (endocrinologie)	10 – 20
St Franciscus Gasthuis & Vlietland ²⁰	Onbekend
Medisch Spectrum Twente	< 10
Medisch Centrum Leeuwarden (Zorggroep Noorderbreedte)	Onbekend
Maasstad Ziekenhuis ²¹	Onbekend
St. Annaziekenhuis	0 -5
Wilhelmina Ziekenhuis	0 -5
Zaans MC ²²	0
Gender Clinic	0
<i>Totaal Ziekenhuizen</i>	<i>10 – 40</i>
<i>Totaal</i>	<i>55 – 85²³</i>

Uit de tabel valt het volgende op:

- Bij de UMC's wachten in totaal 45 mensen op een intake voor endocrinologische zorg.
- Bij de (academische) ziekenhuizen is te zien dat het aantal wachtenden voor deze zorg van vorm relatief laag is. Dit bevestigt het beeld dat het grootste knelpunt zich in de psychologische zorg bevindt.

²⁰ De Kwartiermaker heeft geen gegevens over de verwachte capaciteit voor endocrinologische zorg in het St Franciscus Gasthuis & Vlietland.

²¹ De endocrinoloog gaat op korte termijn met pensioen. Het is onduidelijk of er opvolging van genderzorg zal zijn binnen het St Anna ziekenhuis.

²² Verwijzingen voor Zaans MC lopen altijd via Youz (Parnassia Groep).

²³ Om het gewogen gemiddelde te bepalen is uitgegaan van 70 wachtenden (het midden van de gegeven range).

2.3 Aantal wachtenden tot chirurgische zorg

Het gaat hier om het aantal personen op de wachtlijst voor een chirurgische ingreep. Het aantal wachtenden voor chirurgische behandeling is sterk afhankelijk van het type behandeling en de aanbieder. Wij hebben alleen inzicht in het totaal aantal wachtenden per aanbieder. Voor het aantal wachtenden hebben we geen vergelijkingscijfers met voorgaande peilmomenten.

Tabel 5: aantal wachtenden tot chirurgische zorg

Zorgaanbieder	Aantal wachtenden peildatum januari 2022
Amsterdam UMC	520
UMC Groningen	54
Radboudumc	32
MC Bloemendaal	70
MK Velsen	71
Gender Clinic	0
<i>Totaal</i>	747

Uit de tabel valt het volgende op:

- In totaal wachten 747 mensen op een intake voor een chirurgische ingreep.
- Bij het Amsterdam UMC wachten het meeste aantal mensen.

3. Ontwikkelingen in de wachttijden

3.1 Wachttijden van aanmelding voor psychologische zorg tot eerste intake

Het gaat hier om de tijd die een persoon wacht tussen het moment van aanmelden en het moment dat een eerste inhoudelijk zorggesprek plaatsvindt. Pas na een intake kan psychologische zorg, begeleiding of diagnostiek gaan plaatsvinden.

Tabel 6: Wachttijden in weken tot intake per (soort) aanbieder. Jongeren (18-) en volwassenen (18+)

Leeftijdscategorie	Soort zorgaanbieder	Zorgaanbieder	Peildatum januari 2021	Peildatum juli 2021	Peildatum januari 2022	Verskil met januari 2022
Jonger dan 18	UMC's	Amsterdam UMC	77	103	129	26
		UMC Groningen ²⁴	N.B.	N.B.	N.B.	-
		Radboudumc	52	100	110	10
		Gemiddeld UMC's	65²⁵	102	119	+17 (17%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork	Onbekend	84	Nvt ²⁶	Nvt
		De Vaart	12	34	23	-11
		Genderteam Zuid-Nederland/Mutsaersstichting	21	30	39	9
		Check-in Genderzorg ²⁷	17	12	12	0
		Youz Transgenderzorg (Parnassia Groep)	13	60	101	41
		Jonx/Lentis	19	34	52	18
		Compass GGZ	N.B	17	n.v.t. ²⁸	-
		PsyTrans	N.B	13	14	1
		Buro Jij/Jij psychologen	n.v.t.	n.v.t	2	-
		Gemiddeld GGZ-aanbieders	16	29	35	+6 (21%)
Ouder dan 18	UMC's	Amsterdam UMC	81	103	129	26
		UMC Groningen	58	68	60	-8
		Radboudumc	nvt	120	143	23
		Gemiddeld UMC's	70	97	110	+13 (14%)
	GGZ-aanbieders	Stepwork	78	84	n.v.t. ⁴	6
		De Vaart	12	34	23	-11
		Genderteam Zuid-Nederland/Mutsaersstichting	47	81	91	10
		PsyQ en i-psy (Parnassia Groep) ¹⁸	12	12	12	0
		Jonx/Lentis	19	34	52	17
		Compass GGZ	2	17	n.v.t. ⁶	-
		PsyTrans	Onbekend	16	14	-2
		Gender Clinic	n.v.t	n.v.t	1	-
		T-Cendent	Onbekend	52	Onbekend ²⁹	-
		Buro Jij/Jij psychologen	n.v.t	n.v.t	2	-
		GenderHealthcare	n.v.t	n.v.t	Onbekend	-
		Gemiddeld GGZ-aanbieders	17	38	29	-9 (-24%)
	Gemiddeld voor alle aanbieders, alle leeftijden		36	52	51	-1 (-2%)
	Gewogen gemiddelde voor alle aanbieders, alle leeftijden³⁰		73	96	101	5 (+5%)

²⁴ UMC Groningen behandelt enkele patiënten onder de 18 jaar hierdoor is de groep te klein om hier een goed gemiddelde te geven.

²⁵ De gemiddelde wachttijd in weken lijkt gestegen. De wachttijd is niet volledig te vergelijken met voorgaande jaren doordat Radboudumc een nieuwe aanbieder is en UMCG geen goed gemiddelde kan geven.

²⁶ Inmiddels is Stepwork failliet verklaard en zijn de patiënten (indien zij dit willen) overgenomen door GenderHealthcare.

²⁷ Als gevolg van de lange wachttijden zijn er aan aantal aanbieders van psychologische transgenderzorg die een opname/patiëntenstop hanteren. Dit houdt in dat het bij deze organisaties niet mogelijk is om aan te melden of op de wachtlijst te komen.

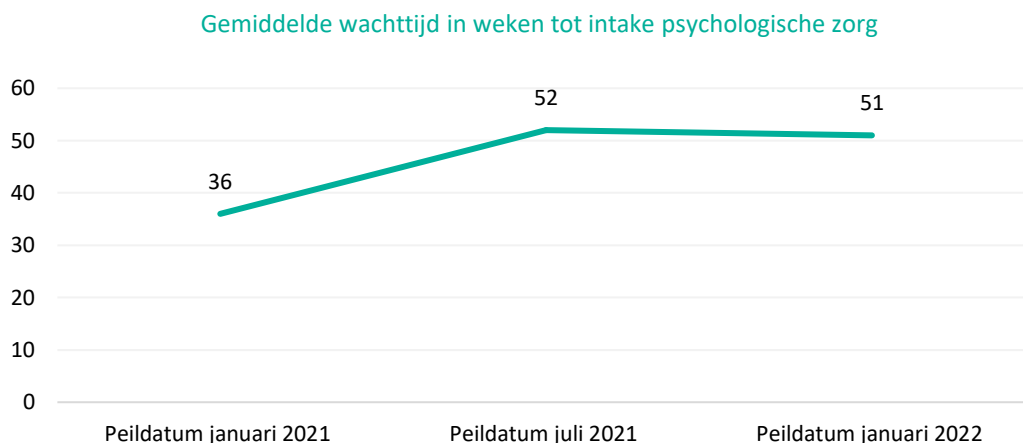
²⁸ Het genderteam van Compass is opgeheven. Er worden geen patiënten meer aangenomen voor gender gerelateerde zorg.

²⁹ De wachttijd in januari 2022 is onbekend. In het berekenen van het gemiddelde zijn we uitgegaan van een wachttijd zoals in het voorgaande peilmoment.

³⁰ Formule gewogen gemiddelde: (gemiddelde wachttijd per aanbieder vermenigvuldigd met het aantal wachtenden bij die aanbieder)/totaal aantal wachtenden.

Uit de tabel valt het volgende op:

- Gemiddeld genomen over alle aanbieders zijn de wachttijden gedaald met 1 week (van gemiddeld 52 weken naar gemiddeld 51 weken).
- Als er gekeken wordt naar het gewogen gemiddelde, waarin rekening is gehouden met het aantal wachtenden per aanbieder (alle leeftijden), zien we dat deze is gestegen met 5 weken (van gemiddeld 96 weken naar gemiddeld 101 weken).
- Opvallend is dat de wachttijden bij relatief nieuwe aanbieders, zoals Gender Clinic en Buro Jij/Jij Psychologen naar verhouding kort zijn. Naar verwachting zullen ook bij deze aanbieders de wachttijden gaan stijgen. Als we de wachttijd bij deze twee aanbieders niet meenemen is de gemiddelde wachttijd voor volwassenen 34 weken, en voor jongeren 40 weken.
- De grootste stijging van de gemiddelde wachttijd is voor jongeren bij de UMC's (toename van 17 weken).
- GenderHealthcare heeft het patiëntenbestand van Stepwork overgenomen. Op dit moment geven zij aan geen inschatting te kunnen geven van de wachttijd. De mensen die bij Stepwork op de wachtlijst stonden worden in behandeling genomen, later zullen ook andere mensen zich kunnen aanmelden op de wachtlijst.
- Net als in voorgaande uitvragen valt op dat de wachttijden bij de GGZ-aanbieders gemiddeld fors lager liggen (29 weken voor volwassenen, 35 weken voor jongeren), dan bij de UMC's (110 weken voor volwassenen, 119 weken voor jongeren).
- Bij Youz Transgenderzorg (Parnassia Groep) is de wachttijd gestegen (van 60 naar 101 weken). Dit is een grote toename van het aantal aanmeldingen. Youz Transgenderzorg is sinds maart 2021 onderdeel van een genderteam door samen te werken met het Zaans MC. Dit maakt Youz aantrekkelijker voor veel mensen.

3.2 Wachtijd van intake tot start endocrinologische zorg

Het gaat hier om de wachttijd in weken tot de start van een endocrinologische behandeling.

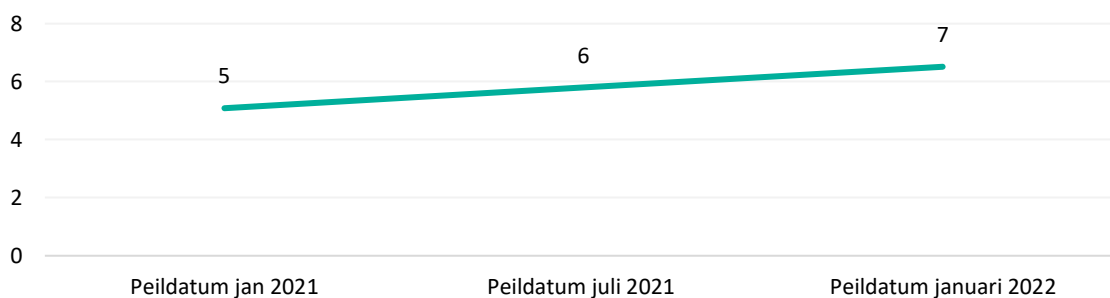
Tabel 7: Wachtijden in weken tot start endocrinologische behandeling per (soort) aanbieder

Soort zorgaanbieder	Zorgaanbieder	Peildatum januari 2021	Peildatum juli 2021	Peildatum januari 2022	Vershil met januari 2021
UMC's	Amsterdam UMC	2	4	4	0
	UMC Groningen	6	6	8	2
	Radboudumc	4	4	4	0
	Maastricht UMC	6	8	17	9
	Gemiddelde UMC's	5	6	8	+2 (+33%)
	Rijnstate ziekenhuis ³¹	nvt	Nvt	Nvt	
	Haga ziekenhuis	10	23	10	-13
	St Franciscus Gasthuis & Vlietland	Onbekend	8	8	0
	Medisch Spectrum Twente	6	6	17	11
	Zorggroep Noorderbreedte	3	5	5	0
Ziekenhuizen	St. Annaziekenhuis	2	2	9	7
	Maastad Ziekenhuis	4	4	4	0
	Maxima Ziekenhuis	Onbekend	2	4	2
	Zaans MC ³²	Nvt	0	0	0
	Gender Clinic	Nvt	2	6	4
	Wilhelmina Ziekenhuis	Onbekend	Onbekend	3	-
	Transgenderzorg Utrecht ³³	Onbekend	Onbekend	4	-
	Gemiddelde ziekenhuizen	5	6	6	0 (0%)
	Gemiddelde totaal	5	6	7	+1 (16%)
	Gewogen gemiddelde ³⁴	Onbekend³⁵	Onbekend¹³	7³⁶	-

Wat valt op:

- De gemiddelde wachttijd voor endocrinologie is gestegen met 1 week (van 6 weken naar 7 weken).
- Gemiddeld genomen is de wachttijd bij de UMC's gestegen met 2 weken. Bij de ziekenhuizen is de wachttijd gelijk gebleven met 6 weken.
- De gemiddelde wachttijd bij de ziekenhuizen valt binnen de Treeknorm (norm voor maximale wachttijd) van 6 weken. De gemiddelde wachttijden bij de UMC's ligt hier met één week boven.

Gemiddelde wachttijd in weken tot start endocrinologische behandeling

³¹ Rijnstate voert alleen nacontroles uit.

³² Verwijzingen voor Zaans MC lopen altijd via Youz (Parnassia Groep).

³³ Transgenderzorg Utrecht levert endocrinologie aan een aantal transgenderpersonen. Op dit moment wordt dit niet bekostigd en betalen de patiënten deze zorg zelf. Transgenderzorg Utrecht is in gesprek met Gender Clinic Utrecht over een mogelijke samenwerking zodat dit knelpunt verholpen kan worden.

³⁴ Formule gewogen gemiddelde: (gemiddelde wachttijd per aanbieder vermenigvuldigd met het aantal wachtenden bij die aanbieder)/totaal aantal wachtenden.

³⁵ Deze peilmomenten hadden we geen inzicht in het aantal wachtenden dus kunnen we het gewogen gemiddelde niet bepalen.

³⁶ Berekend op basis van de aanbieders waarvan het aantal wachtenden bekend is, dit zijn: Amsterdam UMC, UMC Groningen, Radboudumc, Maastricht UMC, Haga ziekenhuis, St Anna ziekenhuis, Medisch Spectrum Twente, Zaans MC, Gender Clinic, en Wilhelminaziekenhuis Assen.

3.3 Wachttijden voor diverse chirurgische behandelingen

Het gaat hier om de wachttijd tussen de diagnosestelling en de chirurgische behandeling. De ingrepen worden onder andere uitgevoerd in de UMC's.

Tabel 8: Wachtijd in **weken** voor chirurgische behandelingen (academische ziekenhuizen)³⁷

Peildatum	UMCG				Amsterdam UMC				Radboudumc		
	juli.-'21	jan.-'22	Vers- schil		juli.-'21	jan.-'22	Vers- schil		juli.- '21	jan.- '22	Vers- schil
Vaginaplastiek	16	20	4		90	90	0		6	6	-
Darm vagina plastiek	n.v.t	n.v.t	n.v.t		20	6	-14		6	6	-
Borstvergroting	50	50	0		n.v.t	n.v.t	n.v.t		6	6	-
Secundaire correcties genitale chirurgie	24	27	3		Individueel vast te stellen	Individueel vast te stellen	n.v.t.		6	6	-
Adamsappel correctie	25	52	27		16	16	0		6	6	-
Sterverhogende operaties	n.v.t	n.v.t	n.v.t		16	16	0		n.v.t	n.v.t	n.v.t
Aangezichtschirurgie	n.v.t	n.v.t	n.v.t		103	103	0		6	6	-
Borstverwijdering (Mastectomie)	16	19	3		22	7	-15		6	6	-
Borstverwijdering (Mastectomie) i.c.m. met verwijderen baarmoeder/eierstokken.	26	>27	1		44	44	0		6	6	-
Verwijdering baarmoeder en eierstokken	26	>26	0		29	29	0		n.v.t	6	-
Verwijdering baarmoeder en vagina (colpectomie) middels robotchirurgie	n.v.t	n.v.t	n.v.t		56	44	-12		n.v.t	n.v.t	n.v.t
Verwijderen van vagina (Colpectomie)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		44	56	12		n.v.t	n.v.t	n.v.t
Metaidoioplastiek (met/zonder plasbuisverlenging)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		33	33	0		n.v.t	n.v.t	n.v.t
Phalloplastiek (met/zonder plasbuisverlenging)	16	180	180		47	47	0		6	6	-
Gemiddeld	26	32	+5		47	47	0		6	6	0

Wat valt op:

- De gemiddelde wachttijden bij het UMC Groningen zijn gestegen. We zien een gemiddelde stijging van 5 weken (van 26 weken naar 32 weken). In het Amsterdam UMC en bij het Radboudumc blijft de gemiddelde wachttijd nagenoeg gelijk.
- De wachttijd bij het Radboudumc is voor alle ingrepen ongeveer 6 weken. Dit is ook de wachttijd waar het Radboudumc naar streeft.

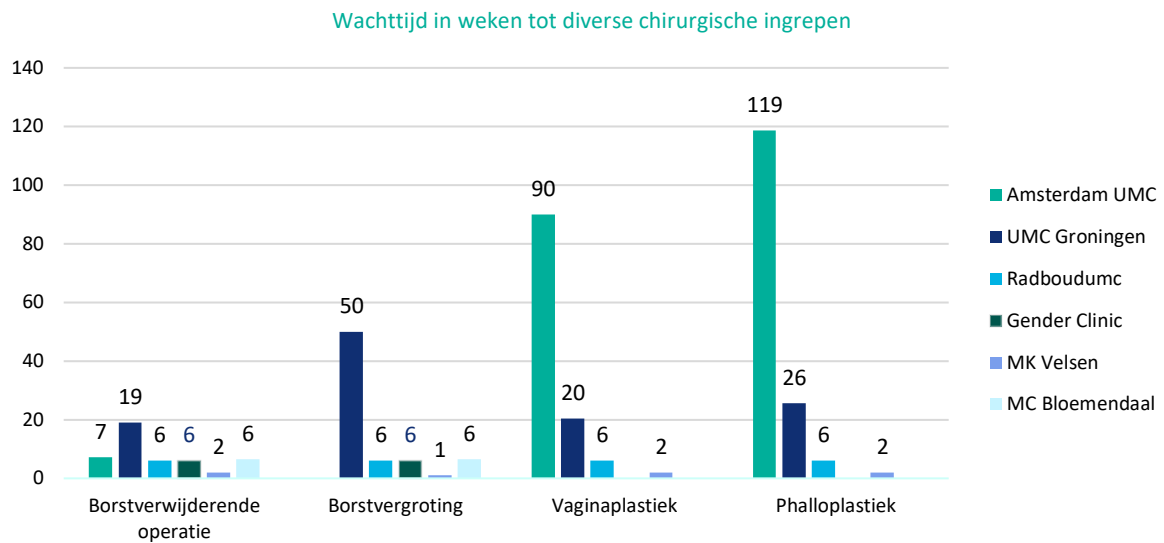
Behandelingen kunnen ook plaatsvinden in algemene ziekenhuizen of in de zelfstandige klinieken die zich richten op genderbevestigende chirurgische zorg.

- De Gender Clinic voert borst-verwijderende en borst-vergroterende operaties uit. De wachttijd voor de ingrepen is gemiddeld 6 weken.
- MC Bloemendaal voert borst-verwijderende operaties uit. De wachttijd is gemiddeld van 6 weken.

³⁷ In de voorgaande rapportage is de wachttijd gerapporteerd in dagen, vanwege uniformiteit is er voor gekozen vanaf nu de wachttijd in weken te rapporteren.

- MK Velsen heeft gemiddeld een wachttijd van 2 weken voor een vaginaplastiek, 2 weken voor een penisreconstructie en 2 weken voor een borst-verwijderende operatie en 1 week voor een borstvergroterende operatie³⁸.

Gezien het grote verschil in de wachttijden bij verschillende zorgaanbieders, is het belangrijk dat de zorgaanbieders met lange wachttijden (met name Amsterdam UMC) zich méér inspannen om mensen die wachten op een operatie door te verwijzen naar plaatsen met kortere wachttijden.

³⁸ Naast de genoemde ingrepen voert MK Velsen ook de volgende ingrepen uit: secundaire correcties genitale chirurgie, adamsappel correctie, aangezichtschirurgie, verwijdering van de baarmoeder en metaidoioplastieken.